

Rapport

DRAAGVLAKONDERZOEK ASIELZOEKERSCENTRUM EEMSMOND

Gemeente Eemsmond

31 mei 2016

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2016/concept

Datum

31 mei 2016

Opdrachtgever

Gemeente Eemsmond

Auteurs

Jaap Bouwmeester
Laurens Klein Kranenburg

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel- en vraagstelling	5
1.3	Onderzoeksverantwoording	5
2.	Houding tegenover opvang van asielzoekers in Uithuizen	9
2.1	Algemene houding.....	9
2.2	Houding ten aanzien van komst azc Uithuizen.....	10
2.3	Argumenten van voor- en tegenstanders.....	12
2.4	Randvoorwaarden	14
3.	Verwachtingen ten aanzien van komst azc	18
4.	Eerdere ervaringen en bereidheid zich in te zetten.....	21
4.1	Eerdere ervaringen met asielzoekers	21
4.2	Vrijwilligerswerk voor asielzoekers.....	22
5.	Conclusies	25
	Bijlage 1. Responssamenstelling	27

HOOFDSTUK

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) heeft de gemeente Eemsmond benaderd voor de bouw van een asielzoekerscentrum (azc). Het gaat om een **azc** dat plaats biedt aan maximaal 500 bewoners voor een periode van maximaal 5 jaar. De beoogde locatie is het gebied nabij de rotonde Havenweg in Uithuizen.

Als onderdeel van het besluitvormingsproces wil het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) graag van inwoners weten hoe zij tegenover de vestiging van een **azc** in hun gemeente staan. I&O Research heeft in samenspraak met de gemeente een vragenlijst ontwikkeld om het draagvlak onder de bevolking van Eemsmond te meten. De uitkomsten van dit onderzoek zullen in de gemeenteraad van Eemsmond worden besproken en meegewogen worden in de verdere besluitvorming. Het college van B&W is voornemens om nog voor de zomer van 2016 een besluit te nemen over de vestiging van het azc.

1.2 Doel- en vraagstelling

Dit onderzoek beoogt na te gaan wat inwoners van de gemeente Eemsmond vinden van de komst van het azc. De centrale onderzoeksvraag is:

Hoe staan inwoners van de gemeente Eemsmond tegenover de komst van een azc bij de rotonde Havenweg in Uithuizen?

Het draagvlakonderzoek is er niet alleen op gericht om vast te stellen in hoeverre bewoners de komst van een azc acceptabel vinden. Het onderzoek richt zich ook op de redenen waarom men de vestiging van het azc wel of niet acceptabel vindt, de randvoorwaarden die inwoners belangrijk vinden bij een goede inpassing van het azc in de omgeving en de mogelijke gevolgen die zij van het azc verwachten.

Hiervoor zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Wat vinden inwoners van de gemeente Eemsmond van het plan om een azc te vestigen bij de rotonde Havenweg in Uithuizen?
- In hoeverre verwachten inwoners positieve en/of negatieve effecten te ondervinden van de komst van het azc?
- Welk soort effecten verwacht men?
- Welke randvoorwaarden vinden inwoners belangrijk bij de mogelijke vestiging en inpassing van het azc in de omgeving?
- Wat zijn de ervaringen van inwoners met betrekking tot de eerdere opvang van asielzoekers in de gemeente?
- In hoeverre zijn inwoners bereid om zich als vrijwilliger in te zetten voor asielzoekers in de gemeente?

1.3 Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksmethode

Omdat de gemeente Eemsmond een uitgestrekte gemeente is met veel kleine kernen die zich op meerdere kilometers afstand van het beoogde azc bevinden, is ervoor gekozen om het onderzoeksgebied te splitsen in twee groepen.

De **eerste groep** wordt gevormd door inwoners die in de buurt van de beoogde locatie van het azc wonen. Dat zijn inwoners van Uithuizen, Doodstil en Zandeweer. In deze dorpen zijn alle personen van

18 jaar en ouder integraal benaderd, op basis van gegevens vanuit de Basisregistratie Personen (BRP). Elk huishouden heeft een uitnodigingsbrief gekregen met het verzoek om de enquête online in te vullen. Voor ieder lid van het huishouden is een aparte inlogcode beschikbaar gesteld. Ter bevordering van de respons is per huishouden tevens één schriftelijke vragenlijst bijgevoegd.

Tot de **tweede groep** behoren inwoners van de overige dorpen en gebieden in de gemeente Eemsmond. Er is een gestratificeerde steekproef van 905 bewoners benaderd (één lid per huishouden), waarbij is gezorgd voor een evenwichtige verdeling naar geslacht, leeftijd en woonplaats. Deze inwoners hebben eveneens een schriftelijke uitnodigingsbrief ontvangen, met een aparte schriftelijke vragenlijst.

De vragenlijst kon worden ingevuld tussen vrijdag 29 april en zaterdag 14 mei 2016.

Vragenlijst

De vragenlijst bestaat uit 23 vragen, die ingaan op de houding tegenover de opvang van vluchtelingen in het algemeen, het draagvlak voor de komst van het azc, de redenen waarom men voor of tegen de komst van het azc is, de randvoorwaarden, de verwachte effecten, de ervaringen van inwoners met de eerdere opvang van asielzoekers in de gemeente en de bereidheid om zich als vrijwilliger in te zetten.

Respons

In Uithuizen, Doodstil en Zandeweer zijn 2.769 personen van 18 jaar en ouder aangeschreven. Van hen hebben in totaal 1.072 inwoners de vragenlijst ingevuld.¹ Daarmee bedraagt de respons in dit gebied 39 procent. In de rest van de gemeente Eemsmond hebben 202 van de 905 benaderde inwoners de vragenlijst ingevuld (respons 22 procent). Over het hele onderzoeksgebied bezien komt het responspercentage uit op 35 procent.

Van de 1.274 vragenlijsten zijn er 535 online ingevuld (42 procent) en 739 schriftelijk (58 procent). De samenstelling van de respons naar achtergrondkenmerken (zoals geslacht en leeftijd) is in bijlage 1 weergegeven.

Tabel 1.1

Respons

	BRUTO	NETTO	RESPONSPERCENTAGE
Uithuizen	2.520	949	38%
Zandeweer / Doodstil	249	123	49%
Integraal totaal	2.769	1.072	39%
Steekproef totaal	905	202	22%
EINDTOTAAL	3.674	1.274	35%

¹ Het databestand is ontdebeld op personen die de vragenlijst twee keer hebben ingevuld. Hierbij zijn vijf cases verwijderd. Het effect hiervan op de uitkomsten is, gezien het grote aantal respondenten (n=1.274), verwaarloosbaar.

Analyse en rapportage

In Uithuizen, Zandeweer en Doodstil zijn alle bewoners van 18 jaar en ouder aangeschreven. Omdat iedereen de gelegenheid heeft gehad om aan het onderzoek deel te nemen, is de uitkomst als representatief te beschouwen en is dus geen weging toegepast op de uitkomsten. De uitkomsten van de steekproef in de omliggende kernen zijn gewogen op de achtergrondkenmerken geslacht en leeftijd, zodat de steekproef op deze kenmerken een representatieve afspiegeling vormt van de populatie. Alle percentages in dit rapport zijn afgerond op hele cijfers.

HOOFDSTUK

Houding tegenover opvang van asielzoekers in Uithuizen

2. Houding tegenover opvang van asielzoekers in Uithuizen

2.1 Algemene houding

Op de vraag wat men in het algemeen vindt van de opvang van asielzoekers door Nederland, zegt 64 procent van de inwoners van Uithuizen, Doodstil en Zandeweer dit een goede zaak te vinden. Ruim een kwart van de inwoners van Uithuizen en omgeving vindt de opvang van asielzoekers door Nederland geen goede zaak. De rest (10 procent) weet het niet of heeft geen uitgesproken mening. In de rest van de gemeente staat men iets positiever tegenover de opvang van asielzoekers in ons land.

Tabel 2.1

Wat vindt u in het algemeen van het feit dat Nederland asielzoekers opvangt? (n = 1.254)

	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Ik vind dat een goede zaak	64%	71%
Ik vind dat geen goede zaak	26%	19%
Weet niet / geen mening	10%	10%
TOTAAL	100%	100%

Zeven op de tien inwoners van Uithuizen en omgeving volgen het nieuws over de opvang van vluchtelingen "vrij goed" of "op de voet". In het overig deel van de gemeente Eemsmond volgt een vergelijkbaar percentage (69 procent) het nieuws in deze mate. Een gering deel van de inwoners (2 procent) zegt het nieuws "helemaal niet" te volgen.

Tabel 2.2

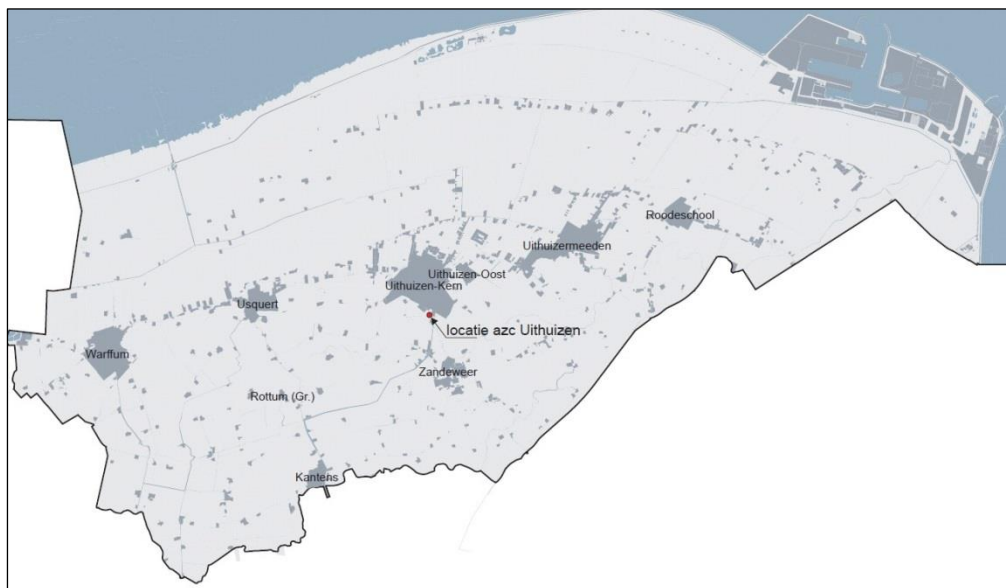
In hoeverre volgt u het nieuws over de opvang van vluchtelingen en de vestiging van asielzoekerscentra in Nederland? (n = 1.268)

	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Op de voet	16%	9%
Vrij goed	55%	60%
Enigszins	26%	29%
Helemaal niet	2%	2%
TOTAAL	100%	100%

2.2 Houding ten aanzien van komst azc Uithuizen

Aan inwoners is gevraagd wat zij vinden van het plan om nabij de rotonde Havenweg in Uithuizen een azc te realiseren. Het gaat om een azc voor de opvang van maximaal 500 bewoners voor maximaal 5 jaar. De vraag is als volgt ingeleid (zie kader):

Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) heeft de gemeente Eemsmond benaderd voor de bouw van een asielzoekerscentrum (azc). De locatie is het gebied nabij de rotonde Havenweg in Uithuizen (zie kaartje). Het gaat om een asielzoekerscentrum dat plaats biedt aan maximaal 500 bewoners voor een periode van 5 jaar.

Helft inwoners Uithuizen, Zandeweer en Doodstil vindt komst azc 'onder voorwaarden acceptabel'; draagvlak is in rest van de gemeente groter

Van de inwoners van Uithuizen, Doodstil en Zandeweer vindt 19 procent het plan om nabij de rotonde Havenweg een azc te realiseren zonder meer acceptabel. Tezamen met de inwoners die dit onder voorwaarden acceptabel vinden, komt dat precies uit op de helft van de inwoners in deze drie dorpen. Daar staat tegenover dat 47 procent van de inwoners dit niet acceptabel vindt. Een groep van drie procent heeft zich niet uitgesproken over deze vraag. In de overige dorpen van Eemsmond bestaat meer draagvlak voor de komst van het azc. Bijna driekwart (74 procent) vindt dit (onder voorwaarden) acceptabel.

Tabel 2.3

Wat vindt u van het plan om op deze locatie een asielzoekerscentrum te realiseren? (n = 1.266)

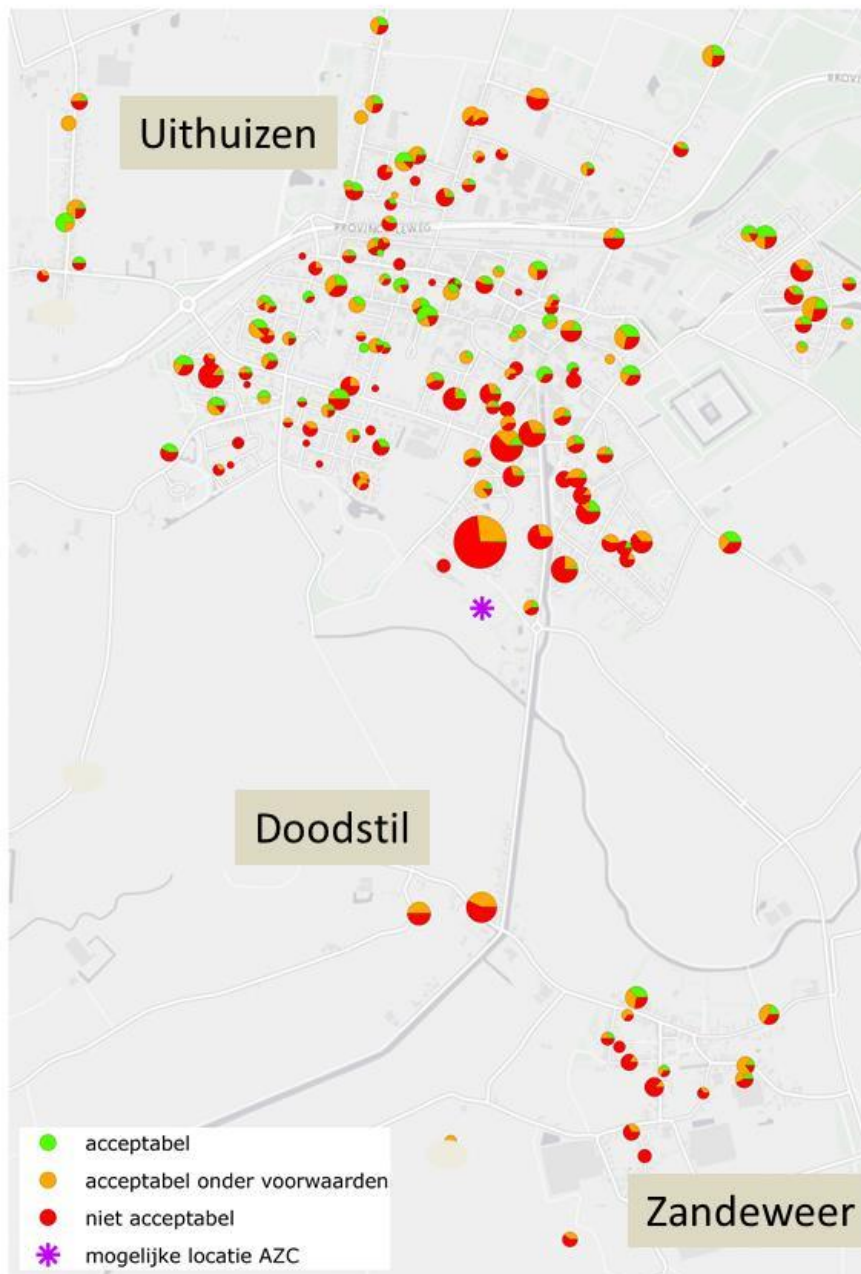
	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Acceptabel	19%	33%
Acceptabel onder voorwaarden	31%	41%
Niet acceptabel	47%	22%
Weet niet / geen mening	3%	4%
TOTAAL	100%	100%

Acceptatie hangt sterk samen met de nabijheid van de beoogde locatie

Als we inzoomen op de geografische spreiding van voor en tegenstanders blijkt dat het draagvlak voor het plan een azc te realiseren aan de Havenweg bij Uithuizen in sterke mate wordt bepaald door de nabijheid van de locatie. In de vorige paragraaf is te lezen dat in de dorpen Uithuizen, Zandeweer en Doodstil 47 procent het plan niet acceptabel vindt. Voor 19 procent is het plan acceptabel en voor 31 procent onder voorwaarden acceptabel. Hieronder zijn de uitkomsten op een kaart weergegeven.

Afbeelding 2.1

Acceptatie plan azc, per postcodegebied²

² De weergegeven cirkels zijn de antwoorden per 6-cijferig postcodegebied. De grootte van de cirkel hangt samen met het absolute aantal personen dat de enquête heeft ingevuld. De postcodegebieden 9981JV en 9981JW (Ulbrandahof) zijn samen genomen.

Te zien is dat hoe dicht men bij de beoogde azc-locatie woont, hoe hoger het percentage 'niet acceptabel' is. In die buurten zien we ook dat de respons op de enquête boven het gemiddelde ligt. Zo deden 63 bewoners van de Ulbrandahof – dat is de grootste cirkel in het midden van de kaart – mee aan de enquête (respons 65%). Op de kaart is tevens te zien dat in de Ulbrandahof de tegenstand relatief groot is: bijna driekwart vindt het plan niet acceptabel en ongeveer een kwart vindt het acceptabel onder voorwaarden. Ook een aantal andere woonbuurten in de nabijheid van de beoogde locatie zijn overwegend tegen het plan, waaronder ook de inwoners van Doodstil en het zuidwestelijke deel van Zandweer. In de rest van Uithuizen en in het noordoostelijke deel van Zandweer is op de kaart meer oranje (acceptabel onder voorwaarden) en groen (acceptabel) te zien. Daarbij is de respons in deze gebieden wat lager dan de gebieden in de directe omgeving van de locatie aan de Havenweg.

2.3 Argumenten van voor- en tegenstanders

In deze paragraaf gaan we in op de achtergronden van de acceptatie van het plan een azc te realiseren bij de rotonde aan de Havenweg in Uithuizen. Hierbij belichten we de motieven van de voor- en tegenstanders, voordat we in de volgende paragraaf ingaan op de wensen van degenen die de komst van een azc onder voorwaarden acceptabel vinden.

Een kwart van de inwoners die wel positief staan tegenover opvang van asielzoekers in ons land, vindt een azc in Uithuizen niet acceptabel

Er is uiteraard een relatie tussen de algemene houding ten aanzien van de opvang van asielzoekers en het standpunt over de beoogde locatie voor een azc in Uithuizen. Onder inwoners van Uithuizen, Zandweer en Doodstil die de opvang van asielzoekers in ons land geen goede zaak vinden is begrijpelijkerwijs ook weinig draagvlak te vinden voor een azc in Uithuizen.

Voor de groep die in beginsel positief staat tegenover de opvang van asielzoekers in ons land, is ook een opvanglocatie in Uithuizen voor een meerderheid (onder voorwaarden) acceptabel. Opvallend is echter dat ruim een kwart (26%) van deze groep die positief oordelen over de opvang van asielzoekers in het algemeen, het plan voor een azc in eigen omgeving niet acceptabel vindt. Dat is kennelijk niet zozeer om principiële redenen, maar wel omdat men bezwaar heeft tegen het huidige plan.

Tabel 2.4

Algemene houding opvang asielzoekers en draagvlak voor azc Uithuizen (inwoners Uithuizen, Zandweer en Doodstil, n = 1.049)

	AZC IN UITHUIZEN ACCEPTABEL	AZC IN UITHUIZEN ONDER VOORWAARDEN ACCEPTABEL	AZC IN UITHUIZEN NIET ACCEPTABEL	WEET NIET/GEEN MENING	TOTAAL
Inwoners Uithuizen, Zandweer en Doodstil die opvang asielzoekers in Nederland 'een goede zaak' vinden	30%	41%	26%	3%	100%
Inwoners Uithuizen, Zandweer en Doodstil die opvang asielzoekers in Nederland 'geen goede zaak' vinden	1%	5%	92%	1%	100%
ALLE INWONERS VAN UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	19%	31%	47%	3%	100%

Bezwaren tegen het plan voor een azc in Uithuizen zijn deels principieel van aard, maar hebben vooral betrekking op de locatie

Aan de inwoners van Eemsmond is gevraagd om welke reden(en) ze het plan voor een azc in Uithuizen niet acceptabel vinden. De vraag is open gesteld en de antwoorden zijn achteraf gecategoriseerd. Een groot deel van de opmerkingen (61%) heeft betrekking op de mogelijke locatie van het azc. Volgens veel inwoners ligt de beoogde locatie te dicht bij de huidige bebouwing, woonwijken, (zorg)voorzieningen en de scholen. Verder vindt men dat de locatie niet geschikt is omdat deze tot verkeersproblemen leidt, het uitzicht wegneemt en/of ten koste gaat van de natuur. Een deel van de inwoners heeft er problemen mee dat het beoogde azc op particuliere grond en dus niet op gemeentelijke grond is gepland. Men beoordeelt andere locaties – en dan met name de plek waar in het verleden een opvanglocatie was – als geschikter en er zijn ook de nodige opmerkingen gemaakt over het (te grote) aantal van 500 bewoners van de opvang. Daarnaast zijn er ook meer principiële motieven en redenen waarom men de vestiging van een azc niet acceptabel vindt. Ongeveer een zesde deel (17%) van de opmerkingen van tegenstanders heeft te maken met de vrees of verwachting dat de komst van een azc tot diverse vormen van overlast en onveiligheid zal leiden. Anderen wijzen er op dat Eemsmond al eerder vluchtelingen heeft opgevangen en dus al haar steentje heeft bijgedragen. Een kleinere groep vindt opvang in de regio een betere oplossing en dat de motieven van asielzoekers niet gegrond zijn. Tenslotte zijn er opmerkingen gemaakt over de verwachte nadelige gevolgen die een azc kan hebben voor de huidige lokale bevolking.

Tabel 2.5

Achtergronden en motieven van inwoners die komst azc 'niet acceptabel' vinden (810 opmerkingen)

CATEGORIE	OPMERKINGEN (IN %)
Weerstand tegen huidig plan c.q. locatie (61%)	
Azc-locatie te dicht bij woonwijk/ dorp/ zorgcentrum/ scholen	23%
Locatie is niet geschikt, gebruik maken van gemeente eigendom, problemen infrastructuur, ten koste van natuur/uitzicht	15%
Aantal van 500 is te veel (op 1 locatie)	13%
Andere locaties geschikter voor opvang / Beter verdeling over gemeente / Kleinschalig, verspreiding over meerdere	10%
Vrees voor overlast en onveiligheid (17%)	
Leidt tot conflicten, overlast, rondhagen/zwerven door dorp, onveiligheid, criminaliteit, dreiging	14%
Levenswijze asielzoekers te verschillend, cultuurverschil, normen en waarden, religie (Islam), minder sociale cohesie	2%
Samenstelling bewoners AZC (mannen, jongeren)/ risico's trauma's asielzoekers /Angst voor jihadisme/terrorisme	1%
Principiële redenen (10%)	
Gemeente Eemsmond heeft steentje al bijgedragen	8%
Opvang in de regio (in eigen land) is beter	1%
Motieven tot aanvragen asiel niet gegrond (gelukszoekers, economische vluchtelingen)	1%
Nadelige gevolgen voor lokale bevolking (8%)	
Bestaande problemen van lokale bevolking krijgen te weinig aandacht (huisvesting, armoede etc.)	2%
Woningwaarden dalen	3%
Kosten voor gemeenschap	2%
Overbevolking van de dorp met AZC erbij / dorp kan het niet aan	1%
5 jaar is te lang	0%
Overige redenen (3%)	
Gebrek aan inspraak / Bewoners willen geen azc / (onvolledige / onduidelijke informatie)	1%
Niet te coderen	2%
TOTAAL	100%

Voorstanders vinden het plan acceptabel vanuit een moreel besef

De groep inwoners die de komst van een azc in Uithuizen acceptabel vinden, verwijzen veelal naar de morele plicht die men ervaart. Bij een deel heeft deze een religieuze achtergrond of te maken met een andere levensovertuiging. Anderen zijn meer pragmatische in hun opstelling en zeggen bijvoorbeeld dat de vluchtelingen toch ergens opgevangen moeten worden.

2.4 Randvoorwaarden

Naast de 19 procent voor wie een azc in Uithuizen zonder meer acceptabel is, verbindt 31 procent van de inwoners van Uithuizen, Zandweer en Doodstil voorwaarden aan de eventuele komst van een azc bij Uithuizen (zie tabel 2.3). In de rest van de gemeente is dit percentage met 41 procent nog wat hoger. Deze inwoners konden in hun eigen bewoondingen aangeven wat men belangrijk vindt bij de eventuele komst van een azc. Dit leverde een groot aantal uiteenlopende opmerkingen op. In veel gevallen hebben de respondenten meerdere aandachtspunten en randvoorwaarden genoteerd. Enkele categorieën van randvoorwaarden en aandachtspunten springen eruit.

Meest genoemde randvoorwaarden zijn gericht op veiligheid, beperken overlast en dagbesteding/integratie van asielzoekers

Een belangrijke en meest genoemde categorie van randvoorwaarden betreft regels en maatregelen gericht op het waarborgen van de veiligheid en voorkomen van overlast. In totaal 40% van alle randvoorwaarden heeft hier mee te maken. Deels gaat het om zowel repressieve als preventieve maatregelen zoals controle, toezicht, (strikte) gedragsregels voor bewoners en handhaving daarvan. De inwoners hebben daarbij aandacht voor de veiligheid in het dorp maar ook in het azc zelf. Opvallend is dat het beperken van de overlast vaak in combinatie wordt genoemd in combinatie met het zorgen voor een zinvolle dagbesteding voor de bewoners van het azc. Om te voorkomen dat azc-bewoners zich gaan vervelen en daardoor wellicht overlast veroorzaken worden suggesties gedaan voor een zinvolle dagbesteding. Te denken valt aan taallessen, onderwijs voor kinderen en werk. Ook genoemd worden goede voorzieningen rond hulpverlening en gezondheid. In relatie tot de bewoners van het azc wordt gewezen op een goede screening van de bewoners wat betreft hun herkomst en motieven. Verder spreken bewoners hun voorkeur uit voor bepaalde typen azc-bewoners wat betreft de gewenste gezinssamenstelling (niet alleen mannen), culturele waarden, geloofsovertuiging, leeftijd en geslacht.

De inwoners van Eemsmond vinden het belangrijk dat de vluchtelingen zo goed en zo snel mogelijk integreren in de Nederlandse samenleving. Iets minder dan een derde van de opmerkingen (31%) was hierop gericht. Benadrukt wordt dat van de asielzoekers verwacht mag worden dat zij zich aanpassen aan de 'westerse' waarden en normen en dat zij daartoe in staat gesteld worden door onder meer het volgen van onderwijs, taal- en inburgeringslessen.

In relatie tot de beoogde locatie zijn ook randvoorwaarden gesteld (19% van de opmerkingen). In de eerste plaats zijn dat de opmerkingen over de omvang van het beoogde azc, c.q. het aantal van 500 bewoners dat is gecommuniceerd door het gemeentebestuur. De strekking van de meeste opmerkingen is dat 500 mensen (te) veel is voor een dorp als Uithuizen en dat men liever een kleiner aantal (bijvoorbeeld 200 of 300) of een betere spreiding over de gemeente wil. Verder wijst men ook op de kwaliteit van de opvanglocatie en de benodigde maatregelen wat betreft verkeer en bereikbaarheid.

Ten slotte zijn er mensen die wijzen op het belang van goede informatievoorziening en communicatie. Hierbij gaat het onder meer om een meldpunt, maar ook om informatie gericht op het stimuleren van onderling begrip en respect tussen de azc- en dorpsbewoners.

Tabel 2.6

Voorwaarden waaronder komt azc acceptabel is (808 opmerkingen)

CATEGORIE	OPMERKINGEN (IN %)
Zorg voor veiligheid en beperking overlast (40%)	
Beperken overlast (rondhangen, geluid overdag en 's nachts, rommel, bellen)	8%
Veiligheidsmaatregelen tbv bescherming dorpsbewoners	7%
Beveiliging/ bescherming asielzoekers tegen dorpsbewoners / reischoppers van buiten	3%
Begeleiding / controle van asielzoekers/ meldingsplicht asielzoekers/ avondklok instellen	6%
Duidelijke afspraken en regels en duidelijk (uitzettings-)beleid bij crimineel gedrag en misdragingen	6%
(Politie-) toezicht, extra maatregelen, meer politie/blauw op straat	4%
Herkomst en kenmerken asielzoekers (nationaliteit, geslacht, geloofsovertuiging, gezinssamenstelling, niet alleen mannen)	2%
Screening van binnenkomende asielzoekers (bijv. op jihadisten, aanhangers IS, gezondheidsrisico's), goede registratie	1%
Screening op motieven om asiel aan te vragen (economisch of oorlogsvluchteling)	1%
Goede beveiliging binnen AZC voor minderheden, opstootjes en interraciale vechtpartijen.	1%
Politiepost openen	0%
Aandacht voor integratie en dagbesteding (31%)	
Aandacht voor integratie (werk, onderwijs, taalles, inburgering, Ned. normen en waarden en (verkeers-)regels))	15%
Voorzieningen: Internet/Wifi, onderwijs, gezondheidszorg, hulpverlening, dagbesteding, activiteiten, vrijwilligerswerk	13%
Ontmoetingen tussen AZC bewoners en bewoners wijk (bv. open dagen)	2%
Snelle procedure bieden	1%
Eisen/wensen t.a.v. locatie en omgeving (19%)	
Toegangswegen naar AZC verbeteren / OV verbeteren / Infrastructuur verbeteren / Meer voorzieningen / Verkeersveiligheid	7%
Kleinschalige opvang, minder asielzoekers	6%
Kwaliteit van de opvang (privacy, humane opvang), hygiëne	4%
Op andere plek, andere locatie is geschikter	1%
Spreiding van asielzoekers (over andere dorpen / gemeenten)	1%
Informatie en communicatie (6%)	
Goede informatievoorziening voor dorpsbewoners en bewoners AZC, Meldpunt klachten of vragen (Klachten serieus nemen)	4%
Inspraak van dorpsbewoners / participatie/ communiceren met dorpsbewoners (draagvlak)	2%
Overig (4%)	
Duur opvang / verblijfsduur centrum te lang / max. verblijfsduur 5 jaar	0%
Compensatie voor bewoners bijvoorbeeld voor een waardedaling van het huis	0%
Overig / niet te coderen	4%
TOTAAL	100%

Wens om minder dan 500 asielzoekers op te vangen

Onder meer tijdens informatieavond bleek dat een deel van de inwoners problemen heeft met de beoogde omvang van het azc met 500 bewoners. Om die reden is daar een vraag over gesteld in de enquête.

Tabel 2.7

Wat vindt u van het geplande aantal asielzoekers (maximaal 500) dat het COA in Uithuizen wil opvangen? (n = 1.240)

	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Het asielzoekerscentrum moet meer asielzoekers opvangen	1%	0%
Het aantal van 500 asielzoekers is acceptabel	30%	47%
Het asielzoekerscentrum moet minder asielzoekers opvangen	64%	48%
Weet niet / geen mening	5%	5%
TOTAAL	100%	100%

De acceptatie van een azc met 500 inwoners is beperkt. In Uithuizen, Zandeweer en Doodstil vindt een meerderheid van 64 procent dat het geplande azc minder dan 500 asielzoekers moet opvangen (tabel 2.7). Drie op de tien inwoners vinden het voorgenomen aantal van maximaal 500 asielzoekers acceptabel. In het overig deel van de gemeente is de voorkeur voor een kleiner azc minder uitgesproken: daar vindt 47 procent van de inwoners een azc met 500 bewoners acceptabel. En 48 procent vindt dat het er minder moeten zijn.

Zes op de tien inwoners Uithuizen, Zandeweer en Doodstil vinden een periode van vijf jaar opvang (onder voorwaarden) acceptabel

Zes van de tien inwoners van Uithuizen en omgeving stemmen (onder voorwaarden) in met een opvangduur van maximaal 5 jaar. Ruim een derde (37 procent) vindt de geplande duur niet acceptabel. In overig Eemsmond stemt 74 procent (onder voorwaarden) in met een maximale opvangduur van 5 jaar (tabel 2.6).

Tabel 2.6

Wat vindt u van de duur van de opvang (5 jaar)? (n = 1.252)

	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Acceptabel	33%	43%
Acceptabel onder voorwaarden	27%	31%
Niet acceptabel	37%	21%
Weet niet / geen mening	4%	5%
TOTAAL	100%	100%

HOOFDSTUK

Verwachtingen ten aanzien van komst azc

3. Verwachtingen ten aanzien van komst azc

Meerderheid inwoners verwacht gevolgen van komst azc

In hoeverre verwachten inwoners van Eemsmond dat de komst van een azc gevolgen heeft voor hun dorp en de mensen die er wonen? In Uithuizen en omgeving verwacht 69 procent dat dit zeker gevolgen zal hebben voor het dorp waarin zij wonen. Iets minder dan een kwart (23 procent) verwacht "misschien" gevolgen, terwijl 6 procent geen gevolgen verwacht. In de overige kernen van Eemsmond verwachten inwoners in mindere mate gevolgen voor hun eigen dorp: 39 procent verwacht zeker gevolgen; 33 procent denkt dat er misschien effecten zullen zijn (tabel 3.1).

Tabel 3.1

Verwacht u dat de komst van een asielzoekerscentrum in Uithuizen gevolgen zal hebben voor uw dorp en de mensen die er wonen? (n = 1.266)

	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Ja, zeker wel	69%	39%
Misschien wel	23%	33%
Nee, denk het niet	6%	25%
Weet ik niet	3%	3%
TOTAAL	100%	100%

Zowel positieve als negatieve gevolgen verwacht

Hiermee is nog niet gezegd welk type gevolgen door inwoners worden verwacht. Zowel in Uithuizen en omgeving (Zandeweer, Doodstil) als in de overige kernen van Eemsmond denkt een meerderheid van de inwoners die gevolgen verwachten dat de komst van een azc met zowel positieve als negatieve effecten voor hun dorp gepaard zal gaan (tabel 3.2). Verder denkt 35 procent van de kern Uithuizen en omgeving dat er uitsluitend negatieve gevolgen zullen zijn. In de rest van Eemsmond komt dit percentage uit op 25 procent.

Tabel 3.2

Wat voor soort gevolgen verwacht u? (alleen inwoners die "zeker" of "misschien" gevolgen verwachten, n = 1.115)

	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Uitsluitend positieve gevolgen	4%	5%
Zowel positieve als negatieve gevolgen	59%	69%
Uitsluitend negatieve gevolgen	35%	25%
Weet niet / geen mening	2%	1%
TOTAAL	100%	100%

Mogelijke positieve gevolgen

Een meerderheid van de inwoners van zowel Uithuizen, Zandeweer en Doodstil, als de rest van de gemeente ziet behalve negatieve aspecten ook positieve punten van de eventuele komst van een azc bij Uithuizen. In de eerste plaats ziet men economische voordelen. Zo is de verwachting dat de middenstand van de komst van de asielzoekers zal kunnen profiteren door groei van omzet en werkgelegenheid. Ook zou de komst van het azc werk kunnen bieden aan werkloze inwoners van de gemeente. Daarnaast verwacht men dat er onder bewoners meer begrip zal zijn voor de azc-bewoners en wat zij hebben doorgemaakt. Verder wordt er gewezen op culturele verrijking en grotere diversiteit die de komst van een azc zal meebrengen.

Tabel 3.3

Top 5 verwachte positieve gevolgen³

CATEGORIE	OPMERKINGEN (IN %)
Extra omzet voor lokale ondernemers	36%
Meer begrip/acceptatie/saamhorigheid onder de wijkbewoners voor de azc-bewoners (ook: van elkaar leren)	30%
Werkgelegenheid (voor werklozen in Eemsmond)	26%
Meer culturele diversiteit / contact met andere culturen	26%
Voldaan aan morele verplichting (vluchtelingen/medemens nu een toekomst en onderdak)	11%

Verwachte negatieve gevolgen

Aan de inwoners van Eemsmond die negatieve gevolgen verwachten van de komst van een azc in Uithuizen is de open vraag gesteld, wat deze verwachtingen zijn. De gegeven antwoorden zijn na afloop gecategoriseerd. Koploper is de (vrees voor) overlast. Een deel (16%) benoemt dit in algemene zin en anderen noemen in dit verband specifiek de overlast die veroorzaakt wordt door rondhangen of rondzwervenden azc-bewoners (13%). Ook verwacht men dat de sociale onrust zal toenemen bijvoorbeeld door negatieve reacties van buurtbewoners, aanpassingsproblemen van de azc-bewoners, wrijvingen door afwijkend gedrag en botsende waarden en normen. Verder verwacht men dat inwoners van de gemeente zich onveiliger zullen voelen. Men noemt in veel mindere mate concrete vormen van criminaliteit.

Tabel 3.4

Top 5 verwachte negatieve gevolgen⁴

CATEGORIE	OPMERKINGEN (IN %)
Overlast (in het algemeen)	16%
Rondhangende / rondzwervende asielzoekers (bijv. op straat, in het winkelcentrum)	13%
Onrust onder buurtbewoners / negatieve reacties / protesten / demonstraties	12%
Onveilig gevoel, bang om zelf ('s nachts) de straat op te gaan	11%
Aanpassingsproblemen / onwetendheid van asielzoekers m.b.t. Nederlandse waarden en normen	10%

³ Deze percentages zijn gebaseerd op een willekeurige selectie van 200 open antwoorden.

⁴ Idem.

HOOFDSTUK

Eerdere ervaringen en bereidheid zich in te zetten

4. Eerdere ervaringen en bereidheid zich in te zetten

4.1 Eerdere ervaringen met asielzoekers

In het verleden heeft de gemeente Eemsmond ook asielzoekers opgevangen. Hierover zijn enkele vragen in de enquête opgenomen. Daarbij is het volgende informatieblok getoond:

Zoals u wellicht weet, heeft de gemeente Eemsmond in het verleden ook asielzoekers opgevangen. Tussen 1998 en 2003 was er een asielzoekerscentrum gevestigd op de locatie van de huidige wijk Dingewold II in Uithuizen. Later zijn asielzoekers opgevangen in het Energy Village Hotel (tot eind 2014).

Van de inwoners van Uithuizen en omgeving heeft 70 procent iets meegekregen van de opvang van asielzoekers in het verleden (tabel 4.1). Een kwart van de inwoners heeft daar niets van gemerkt. In de rest van Eemsmond heeft ongeveer de helft (51 procent) wat gemerkt van de opvang van asielzoekers, tegen 43 procent dat hiervan niets heeft meegekregen.

Tabel 4.1

Ervaringen met eerdere opvang asielzoekers: hebt u in die periode daar iets van gemerkt of mee te maken gehad? (n = 1.260)

	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Ja	70%	51%
Nee	25%	43%
N.v.t. (ik woonde toen nog niet in de gemeente)	5%	7%
TOTAAL	100%	100%

Van de inwoners in Uithuizen en omgeving die iets hebben meegekregen van de vroegere opvang, had destijds ongeveer een kwart (24 procent) "enig" tot "veel" contact met asielzoekers. In de andere kernen ligt dit percentage iets lager: 17 procent.

Tabel 4.2

Had u destijds persoonlijke contacten met asielzoekers? (alleen inwoners die iets hebben gemerkt van de opvang van asielzoekers, n = 841)

	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Helemaal geen contact	49%	56%
Nauwelijks contact	28%	27%
Enig contact	21%	15%
Veel contact	3%	2%
TOTAAL	100%	100%

Van de inwoners van Uithuizen, Zandweer en Doodstil heeft 27 procent niets gemerkt van de eerdere opvang van asielzoekers (zie Tabel 4.3). Ongeveer een kwart van de bevolking omschrijft zijn of haar ervaringen als (overwegend) positief, terwijl vier op de tien inwoners hier (overwegend) negatief op terugkijken. In het overig deel van de gemeente Eemsmond houden de groepen met positieve en negatieve ervaringen elkaar ongeveer in evenwicht (25 procent positief, 22 procent negatief). De groep die niets heeft gemerkt, is in dit deel van de gemeente beduidend groter (46 procent).

Tabel 4.3

Ervaringen met eerdere periode dat er een asielzoekerscentrum was in de gemeente Eemsmond (n = 1.187)

	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Zeer positief	3%	3%
Overwegend positief	21%	22%
Overwegend negatief	27%	16%
Zeer negatief	14%	6%
Niets gemerkt	27%	46%
Weet niet	8%	8%
TOTAAL	100%	100%

Personen die destijds nog niet in de gemeente woonden, zijn in deze tabel buiten beschouwing gelaten.

4.2 Vrijwilligerswerk voor asielzoekers

Ruim een op de tien inwoners van Uithuizen en omgeving is nog niet als vrijwilliger actief voor asielzoekers, maar zou dat wel willen doen. Circa één procent is al actief als vrijwilliger, zowel in Uithuizen als in overig Eemsmond. Tussen 17 en 19 procent van de inwoners zegt nog niet te weten of zij zich als vrijwilliger zouden willen inzetten (tabel 4.4).

Tabel 4.4

Bent u bereid zich in de toekomst als vrijwilliger in te zetten voor asielzoekers in de gemeente? (n = 1.260)

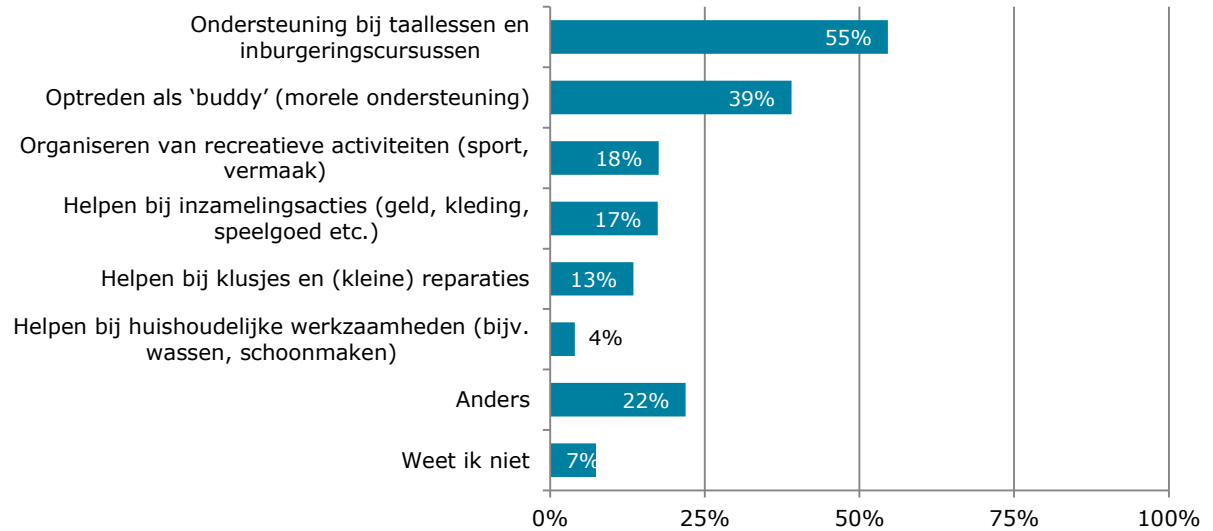
	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL	OVERIG EEMSMOND
Nee	70%	61%
Ik doe dat nog niet, maar ik zou dat wel willen doen	12%	19%
Ja, ik doe dat al	1%	1%
Weet ik niet	17%	19%
TOTAAL	100%	100%

Vervolgens is aan mensen die zich (willen) inzetten als vrijwilliger gevraagd welke activiteiten zij daarbij in gedachten hebben. Onder (potentiële) vrijwilligers bestaat de meeste animo om te helpen bij taallessen en inburgeringscursussen. Daarnaast zou 39 procent als 'buddy' willen optreden voor morele ondersteuning. Verder wordt nog genoemd: organiseren van recreatieve activiteiten (18 procent), helpen bij inzamelingsacties (17 procent) en helpen bij klusjes en (kleine) reparaties (13 procent). Sommige inwoners noemen ook nog andere activiteiten die zij zouden willen ondernemen. Bijvoorbeeld het begeleiden van asielzoekers naar instanties of hulp bieden bij de financiële administratie. Anderen zouden iets voor de kinderen van asielzoekers willen doen, zoals het voorlezen van kleine kinderen of

huiswerkbegeleiding. Verder willen sommige inwoners zich inzetten door sociale contacten met asielzoekers aan te gaan of met hen te sporten.

Figuur 4.1

Wat doet u of zou u willen doen voor asielzoekers in het asielzoekerscentrum? (inwoners die zich (willen) inzetten voor asielzoekers in de gemeente, meerdere antwoorden mogelijk, n = 171)

HOOFDSTUK

Conclusies

5. Conclusies

Hieronder staan de conclusies naar aanleiding van dit draagvlakonderzoek.

- De inwoners van Eemsmond staan in meerderheid positief tegenover de opvang van vluchtelingen in ons land. Wanneer gevraagd wordt of men een azc in de eigen gemeente of woonplaats acceptabel vindt, wordt het draagvlak in belangrijke mate bepaald door de nabijheid van de beoogde locatie tot de eigen woning. In de delen van de gemeente Eemsmond die op wat grotere afstand van de beoogde locatie in Uithuizen liggen, vindt een meerderheid het plan (onder voorwaarden) acceptabel. In Uithuizen, Zandweer en Doodstil is het draagvlak kleiner: de helft van de bewoners (50 procent) vindt een azc (onder voorwaarden) acceptabel. Iets minder dan de helft (47 procent) van de ondervraagden in deze drie dorpen vindt het plan niet acceptabel en 3 procent heeft geen uitgesproken mening.
- Als we nog meer inzoomen op de woonbuurten rond de beoogde locatie bij de rotonde aan de Havenweg, blijkt dat daar de meerderheid van de bewoners tegen het plan is. Dit geldt onder meer voor de Ulbrandahof en ook delen van Zandweer/Doodstil. In deze nabijgelegen gebieden is de respons op de enquête tevens relatief hoog, wat duidt op een grote betrokkenheid bij het onderwerp. In de noordelijke delen van Uithuizen en de oostelijk gelegen delen van Zandweer is er meer draagvlak voor het plan.
- De tegenstanders van het plan (47 procent van de inwoners in Uithuizen, Zandweer en Doodstil en 22 procent in de rest van de gemeente) zijn dit in beperkte mate om principiële redenen: een minderheid is überhaupt tegen de opvang van vluchtelingen in ons land. Een ander deel vindt de opvang van vluchtelingen op zichzelf een goede zaak, maar is tegen het huidige plan voor een azc in/vlakbij hun eigen dorp of buurt. Men heeft met name bezwaar tegen de gekozen locatie en dan met name de ligging ervan in de nabijheid van hun dorp/woonbuurt. Daarnaast zijn er ook bezwaren tegen de omvang van 500 bewoners. Verder vreest men voor overlast en onveiligheid.
- Behalve de groep voor- en tegenstanders is er ook een groep (31 procent van de inwoners in Uithuizen, Zandweer en Doodstil en 41 procent in de rest van de gemeente) die zegt akkoord te gaan als er voldaan wordt aan bepaalde voorwaarden. Deze hebben voor een belangrijk deel betrekking op het beperken van onveiligheid en overlast. Verder verwacht men dat er voldoende aandacht zal zijn voor een zinvolle dagbesteding zodat de bewoners zich niet hoeven te vervelen en gaan rondhangen en verder dat ingezet wordt op een vlotte integratie van de azc-bewoners in de Nederlandse samenleving. Ook de grootte van het azc wordt door deze groep genoemd.
- De inwoners van de gemeente Eemsmond verwachten in meerderheid zowel negatieve als positieve gevolgen van een eventuele vestiging van een azc in de gemeente.
Als *negatieve gevolgen* verwacht men met name diverse vormen van overlast, toename van sociale onrust en gevoel van onveiligheid en wrijvingen met van de azc-bewoners. Men noemt in beperkte mate concrete vormen van criminaliteit als mogelijk gevolg.
Als mogelijke *positieve gevolgen* van de komst van een azc ziet men in de eerste plaats economische voordelen. Zo is de verwachting dat de middenstand van de komst van de asielzoekers zal kunnen profiteren. Ook zou de komst van het azc werk kunnen bieden aan werkloze inwoners van de gemeente. Daarnaast verwacht men dat er onder bewoners meer begrip zal zijn voor de azc-bewoners en wat zij hebben doorgemaakt. Verder wordt er gewezen op culturele verrijking en grotere diversiteit die de komst van een azc zal meebrengen.

BIJLAGE

Responssamenstelling

Bijlage 1. Responssamenstelling

GESLACHT	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL		OVERIG EEMSMOND	
	Aantal	%	Aantal	%
Man	499	49%	85	43%
Vrouw	521	51%	112	57%
TOTAAL	1020	100%	197	100%

Dit betreft voor beide groepen ongewogen uitkomsten. De steekproef in overig Eemsmond is gewogen naar geslacht en leeftijd.

LEEFTIJD	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL		OVERIG EEMSMOND	
	Aantal	%	Aantal	%
18-34	132	13%	46	23%
35-54	329	32%	60	30%
55+	568	55%	93	47%
TOTAAL	1029	100%	199	100%

Dit betreft voor beide groepen ongewogen uitkomsten. De steekproef in overig Eemsmond is gewogen naar geslacht en leeftijd.

HOOGST GEVOLGDE OPLEIDING	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL		OVERIG EEMSMOND	
	Aantal	%	Aantal	%
Geen onderwijs / basisonderwijs	26	3%	3	2%
Lbo / vmbo / mavo / (m)ulo / huishoudschool / mbo-1	250	24%	41	21%
Mbo-2, 3 of 4	278	27%	49	25%
Havo / vwo / HBS / MMS	132	13%	22	11%
Hbo / universiteit	287	28%	79	40%
Anders, namelijk:	46	4%	3	2%
Geen antwoord	13	1%	0	0%
TOTAAL	1032	100%	197	100%

Dit betreft voor beide groepen ongewogen uitkomsten. De steekproef in overig Eemsmond is gewogen naar geslacht en leeftijd.

HOOGSTE GEVOLGDE OPLEIDING (HERCODERING)	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL		OVERIG EEMSMOND	
	Aantal	%	Aantal	%
Laag	276	28%	44	23%
Middelbaar	410	42%	71	37%
Hoog	287	29%	79	41%
TOTAAL	973	100%	194	100%

Dit betreft voor beide groepen ongewogen uitkomsten. De steekproef in overig Eemsmond is gewogen naar geslacht en leeftijd.

HUISHOUDEN- SAMENSTELLING	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL		OVERIG EEMSMOND	
	Aantal	%	Aantal	%
Ik woon alleen	204	19%	18	9%
Ik woon alleen (zonder partner) met kinderen	31	3%	3	2%
Ik ben gehuwd/woon samen zonder thuiswonende kinderen	433	41%	93	47%
Ik ben gehuwd/woon samen met thuiswonende kinderen	287	27%	54	27%
Ik woon bij mijn ouder(s)/verzorger(s)	31	3%	17	9%
Anders	38	4%	9	5%
Weet ik niet / wil ik niet zeggen	35	3%	5	3%
TOTAAL	1059	100%	199	100%

Dit betreft voor beide groepen ongewogen uitkomsten. De steekproef in overig Eemsmond is gewogen naar geslacht en leeftijd.

WOONPLAATS	UITHUIZEN, ZANDEWEER EN DOODSTIL		OVERIG EEMSMOND	
	Aantal	%	Aantal	%
Eppenhuisen	-	-	1	0%
Kantens	-	-	17	8%
Oldenzijl	-	-	3	1%
Oosternieland	-	-	2	1%
Oudeschip	-	-	2	1%
Roodeschool	-	-	22	11%
Rottum	-	-	2	1%
Stitswerd	-	-	3	1%
Uithuizen	949	89%	-	-
Uithuizerveeden	-	-	64	32%
Usquert	-	-	30	15%
Warffum	-	-	56	28%
Zandeweer/Doodstil	123	11%	-	-
TOTAAL	1072	100%	202	100%

Dit betreft voor beide groepen ongewogen uitkomsten. De steekproef in overig Eemsmond is gewogen naar geslacht en leeftijd.